

روایت تاریخ در یک موزه پرزرق و برق

۴

نگاهی به زندگی و زمانه آیت‌الله‌العظمی سیدعبدالحسین لاری در صد و دومین سالروز درگذشتش

ز گهواره تا گور رزمنده باش

اگر از هر کدام از اهالی جهرم سراغ مزارش را بگیری، به جایی به اسم مقبره «آقا» آدرس می‌دهند. شاید قصه مجاهدت‌های آقا سید عبدالعظیم لاری با گذشت صد و دو سال از رحلتش در ذهن مردم کمرنگ شده باشد و نسل جدید چیزی از آن ماجراها نداند ولی شأن و جایگاه همین مقبره نشان می‌دهد چقدر باید در نظر مردم بزرگ باشی که مزارت، محل اجتماع مؤمنان در هر محفل و مراسم آیینی باشد. هنوز که هنوز است جهرمی‌ها دسته‌روی محرمشان را به این نقطه ختم می‌کنند تا نشان دهند عزاداریشان چه پیوند وثیقی با تجلیل از مبارزان رهرو مکتب سیدالشهدا(ع) در هر عصر و زمان دارد ...

تصویری از آیت‌الله‌العظمی سیدعبدالحسین لاری در حال نماز

نگاهی به اسناد تاریخی دو گلدسته ۹۰۰ و ۳۰۰ ساله حرم مطهر حضرت رضا(ع)

دست‌هایی که به آسمان بلند شده‌اند

و معماری شیخ بهایی است که البته برایش هیچ سند تاریخی وجود ندارد.

■ **کتیبه‌های نقش خورده روی دو گلدسته طلا**
در مناره نخستین، طرف پایین مناره از سطح بام ابتدا با آجر ساخته و پس از آن کاشی شده است. همچنین از بالای کاشی‌ها تا انتهای آن را با خشت‌های طلا پوشیده‌اند. زیر مآذنه نیز کتیبه‌ای است که به خط ثلث برجسته، صلوات بر حضرت رسول(ص) و ائمه معصومین(ع) نقش خورده و در دنباله آن هم آمده است: «کتابه به‌الدین محمدالخادم سنه ۱۱۴۲ هجری قمری». بعد هم آیه شریفه «ان‌الله یمسک السماوات و الارض ان تزولا» نوشته شده و در پایان نیز زیر کاشی‌کاری ساقه مناره، برگرد قسمت آجری به خط بنائی درشتی، آیه شریفه «انا فتحنا لک فتحا مبینا» را آورده‌اند.

دومین مناره هم که روی ایوان عباسی در شمال صحن انقلاب ساخته شده، از نظر طلاکاری قسمت بالا، کاشی‌کاری و آجرچینی طرف پایین مانند مناره نخستین است. در کتیبه این مناره روی خشت‌های طلا به خط ثلث، صلوات بر ائمه اطهار و معصومین(ع) نوشته شده و در آخر نیز تاریخ آن با عبارت «فی ذیقعد الحرام سنه ۱۱۴۵» مشخص شده است. همچنین در زیر این عبارت، دوباره با خط نستعلیق خفی، جمله «عالی جناب سلاله السادات العظام امیر سید احمد الحسینی سرکشیک و کلب عتبه علیه روضه رضویه محمد جعفر خادم فی شهر رمضان المبارک ۱۱۴۶» دیده می‌شود که نشان می‌دهد این کتیبه‌ها به همت سید احمد الحسینی، سرکشیک آستانه و محمد جعفر خادم در این مکان قرار گرفته‌اند.

■ **سرنوشت گلدسته‌ها پس از انقلاب اسلامی**
روکش این گلدسته‌ها که به دلیل ضخامت کم (حدود ۴ هزارم میلیمتر) و تأثیر عوامل طبیعی، فرسوده و بدنام شده بودند، پس از انقلاب اسلامی با خشت‌های مطالی جدید بازسازی می‌شوند. برای انجام این مهم در ابتدا، خشت‌های مطالی قدیمی و فرسوده برچیده، زیر آن را بتن‌ریزی کرده، پس از آن سطح گلدسته مجدداً با ورق‌های مسی که به روش الکترولیت، حدود ۱۶ هزار میلیمتر روکش طلا شده بوده، می‌پوشانند. اکنون حدود ۱۴۵ مترمربع خشت زین بر سطح هر کدام از گلدسته‌ها وجود دارد.

مشهد بازمی‌گردد. با ورود سپاهیان افشار، شهر آذین می‌شود و تا یک هفته جشن عمومی به راه می‌افتد. پس از این، نادر بزرگان خراسان و کدخدایان محلات مشهد را در چهارباغ به حضور می‌طلبند و مالیات سه سال آینده را می‌بخشد و امر می‌کند تنها گلدسته حرم طلا شود.
ماجرای ساخت دومین گلدسته را مؤلف «تاریخ عالم‌آرای نادری» چنین نوشته است: «نادر پس از مطلا کردن گلدسته گفت شایسته است در مقابل گنبد عالیه، گلدسته دیگری نیز بنا شود». این می‌شود که اندکی بعد، عطر گلدسته دوم هم به سقف آسمان می‌رسد. یکی از مورخان عهد نادری که در زمان ساخت گلدسته‌ها شاهد آن بوده نیز در شرح خاطراتش می‌نویسد: «من همه روزه به تماشا می‌رفتم، ابتدا زمین را چنان گود کردند که وقتی از بالا به عمه‌هایی که در پایین کار می‌کردند، می‌نگریستیم،

گلدسته‌های آستان ملائک پاسبان حضرت رضاع(ع) که بانگ اذان چون پیچک بر خشت مطالی آن می‌پیچد و دست در آسمان مشهد می‌آویزد، یکی از زیباترین بناهای ستون خورده در حرم حرم مطهر رضوی است که تاریخی هم‌تراز با روضه منوره دارد. اگرچه اکنون حدود ۱۲ مناره یا گلدسته در حرم دیده می‌شود، اما نشان دو گلدسته از این تعداد را باید در همه دوران ایجاد تا توسعه حرم دید و برایش روایت‌ها نوشت. دو گلدسته که قدمت نخستینشان به عهد غزنویان می‌رسد.

به گزارش آستان‌نیوز، عزیزالله عطاردی در کتاب «تاریخ آستان قدس رضوی» درباره این دو گلدسته می‌نویسد: «در مجموعه قدیمی آستان قدس، دو مناره هست که یکی از آن‌ها نزدیک گنبد مطهر و دیگری مقابل آن، بالای ایوان عباسی در شمال صحن کهنه قرار دارد. این مناره‌ها هر دو روکش طلا دارند و جلوه‌ای به بارگاه حضرت رضاع(ع) می‌دهند آنچنان که مشتاقان آن حضرت را به طرف خود می‌کشاند. مناره نزدیک گنبد مطهر به احتمال زیاد هم‌زمان با خود گنبد مطهر ساخته شده و از آثار قرن پنجم قمری است زیرا در معماری این دوره معمول بوده در کنار گنبد‌ها یک مناره نیز ساخته شود و شاهد بر این ادعا نیز گنبد و مناره سنگ‌بست در نزدیکی مشهد مقدس است که هم اکنون به بقا باقی است.»

البته عطاردی در ادامه با اشاره به یک اشتباه تاریخی در زمان ساخت نخستین گلدسته، چنین توضیح می‌دهد: «در بعضی از متون تاریخی، مناره نزدیک حرم را به عهد صفوی نسبت می‌دهند و گفته‌اند شاه طهماسب صفوی آن را ساخته و صفوی این غلط توسط کرده است ولی این عقیده درست نیست. در واقع بنده گمان می‌کنم چون این گلدسته در زمان شاه طهماسب مرمت شده، سبب شده بگویند شاه صفوی آن را ساخته و بعد هم این غلط توسط مؤلفان به کتاب‌ها راه پیدا کرده است». این نکته درست است زیرا بنا به سیاهه اسناد تاریخی، مناره کنار گنبد را «سوری بن معتز» از کارگران سلطان مسعود غزنوی بنا کرده که سال‌ها حاکم خراسان در نیشابور بوده است. بیهقی نیز در کتاب «تاریخ مسعودی» تأکید می‌کند او بر مشهد علی بن موسی‌الرضا(ع) مناره‌ای ساخته و موقوفات ارزشمندی بر آن قرار داده است.

■ **ساخت دومین گلدسته توسط نادرشاه**
اما گلدسته دوم که اکنون هم با عنوان گلدسته نادری خوانده می‌شود، برابر نامش قدمتی همپای تاریخ افشاریه دارد. روایت‌ها می‌گویند نادرشاه افشار هنگامی که ایوان امیر علیشیر نوابی را تذهیب می‌زد، نخستین گلدسته را از نو طلا می‌کند. در واقع وقتی نادر عازم فتح هرات می‌شود، پیش از شروع سفر، به زیارت حرم حضرت رضاع(ع) می‌رود و نذر می‌کند در صورت پیروزی، ایوان صحن مقدس را که به «صفه امیر علیشیر» مشهور بوده و همچنین گلدسته بالای سر مبارک را به «تنگ‌طلا» مزین کند. سفر جنگی نادر حدود یک سال طول می‌کشد. وی سرزمین هرات را تا نزدیکی قندهار باز پس می‌گیرد و اواخر سال ۱۱۴۴ هجری قمری (۱۱۰۰ خورشیدی) به

ویژه فرهنگ و معارف رضوی
سال سوم | ویژه نامه ۱۵۷۷

کب و گفت با واقعی که
سالانه میزبان ۵۰۰ زائر امام رضاع(ع) است

این خانه
سهم زائران است

تازه‌های نشر

خطرات مقاومت مردم خراسان
در برابر کشف حجاب رضاخانی
در «به خون کشیده شد خیابان»

۱۰ قرآن منسوب به خط
ائمه اطهار(ع) در گنجینه رضوی

با شعار «با کاظمین نستعصم و با رضا نستلم» بر گزار می‌شود
امام رضا(ع) محور دوازدهمین
همایش بین‌المللی عتبه کاظمیه

پایان خرداد، آخرین مهلت
دریافت آثار سومین جشنواره
رسانه‌ای امام رضا(ع)

رئیس مرکز ارتباطات و رسانه آستان قدس رضوی از پایان خرداد به عنوان آخرین مهلت دریافت آثار سومین جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) یاد کرد. محسن هوشمند به برگزاری سومین جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) اشاره کرد و گفت: مهلت ارسال آثار به سومین دوره جشنواره، پایان خرداد ماه است و از عموم مخاطبانی که به حضرت رضاع(ع) ارادت دارند و چه به شکل حرفه‌ای و تخصصی و با عومی در بستر فضای مجازی محتوایی را با نام مبارک حضرت تهیه و منتشر کرده‌اند، دعوت به عمل می‌آوریم در این جشنواره شرکت کنند. هوشمند در تشریح جزئیات و ویژگی‌های جشنواره رسانه‌ای امام رضا(ع) نیز گفت: این جشنواره با هدف ارتقای کمی و کیفی محصولات رسانه‌ای دارای مضامین رضوی برگزار می‌شود و «سیره رضوی»، «زائر و زیارت رضوی»، «وقف و نذر رضوی»، «خدمت رضوی»، «هویت مشهدالرضا(ع)» و «جهاد تبیین» به عنوان محورهای موضوعی آن تعیین شده است. به گفته هوشمند بخش‌های جشنواره نیز شامل «رسانه‌های خبری و تحلیلی»، «رسانه‌های مجازی»، «رسانه‌های صوتی و تصویری»، «عکس و گرافیک»، «مقاله، رساله و پایان‌نامه» و پوشش هرمی نشر محتوای رضوی در شبکه‌های اجتماعی با هشتگ‌های #چهارشنبه‌های_امام_رضایی، #همه_خادم_الرضاییم، #امام_رضا و #ImamReza خواهد بود. شایان ذکر است عموم مردم و به‌ویژه اصحاب رسانه می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر درباره این جشنواره و نام‌نویسی، به پایگاه اختصاصی mediafest.razavi.ir مراجعه کنند. جشنواره رسانه‌ای بین‌المللی امام رضا(ع) که با اهدافی همچون «ارتقاء کمی و کیفی محصولات رسانه ای با مضامین رضوی» و «شبکه سازی و تعامل بیشتر با تولید و توزیع کنندگان محتوای رسانه‌ای مرتبط با فرهنگ و سیره رضوی در داخل و خارج از کشور» پایه گذاری شده، طی دو دوره برگزاری مورد استقبال قابل توجه اهالی رسانه قرار گرفته و این استقبال و مشارکت، اراده برگزارکنندگان رویداد، برای ارتقای کمی و کیفی آن را نیز افزون کرده است.

به نشر شعرهای رئیس
دفتر رهبر معظم انقلاب را
منتشر کرد

«نمی از یم» شامل دفتر اول سروده‌های غلامحسین محمدی گلپایگانی (علوی) رئیس دفتر رهبر معظم انقلاب از سوی به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) منتشر شد. به گزارش آستان‌نیوز، در این دفتر ۹۹ قطعه شعر در قالب‌های قصیده، غزل، مدایح و مصائب منتشر شده که بیشتر آن‌ها شعر آیینی و تعدادی غزل و قصیده در مدایح و مرثی‌های اهل بیت(ع) است. گل امید، لبه المیبت، چهل چراغ هستی، اسوه حلم، در ثمین آفرینش، تاج هستی، نگین تارک هستی، نشان از بی‌نشان و... از جمله عنوان‌های این اشعار در وصف مقام و منزلت ائمه معصومین(ع)، رسول اکرم(ص)، حضرت علی(ع)، امام حسن مجتبی(ع)، امام رضا(ع)، حضرت مهدی(عج) و... است. قصیده حماسی در وصف دفاع مقدس و بسیج انقلاب اسلامی، خلیج فارس، ایران و شهر گلپایگان نیز دیگر اشعار این مجموعه شعر را تشکیل می‌دهد.

در مقدمه کتاب غلامحسین محمدی گلپایگانی (علوی) در خصوص نقش مذهبی شیعه در بالندگی شعر فارسی می‌گوید: امروز نام بلند سعدی، حافظ و مولوی در اقصی نقاط جهان شناخته شده و آثار ادبی آنان به زبان‌های زنده روز ترجمه شده و در دانشگاه‌ها و کتابخانه‌های مهم موجود است. مضامین بلندی که در سروده‌های آنان به چشم می‌خورد، غالباً برگرفته از قرآن و احادیث نبوی است؛ حتی شاهنامه فردوسی که در نظر ابتدایی این گونه به نظر می‌رسد که این دیوان مجموعه‌ای از داستان‌های کهن و افسانه‌آمیز شاهان ستمگر است اما چنین نیست به گونه‌ای که سیدجعفر شهیدی که خود یکی از شارحان نهج‌البلاغه است در مقاله‌ای می‌گوید: «فردوسی در دیوان شاهنامه آنجا که درباره شرح صفات خدا یا آفرینش آسمان و زمین، رویش گیاهان، ریزش باران و پیدایش انسان اشعاری سروده از نهج‌البلاغه استفاده کرده است». نقش مذهب شیعه در بالندگی شعر فارسی بسیار چشمگیر است. برخی از سروده‌های شاعران در مدح و مرثی‌های خاندان پیامبر اکرم(ص) شاهکاری کم‌نظیر است همانند ۱۲ ابند محتشم کاشانی که آنچنان در قلب علاقه‌مندان به اهل بیت(ع) جای دارد که پس از گذشت چند قرن از تاریخ سرودن، در ایام محرم و اوقات عزاداری در کتیبه‌های فراوانی زینت‌بخش در و دیوار خانه، کوچه‌ها، خیابان‌ها، حسینیه‌ها و مساجد در شهر و روستاهاست. البته باید گفت طبع شعر یک موهبت بزرگ است که برخی انسان‌ها از آن برخوردارند». این اثر در ۱۲۸ صفحه، قطع وزیری، شمارگان ۵۰۰ نسخه با قیمت ۵۰ هزار تومان از سوی به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) منتشر شده است. علاقه‌مندان برای تهیه این کتاب می‌توانند به فروشگاه‌های کتاب به‌نشر و یا سایت این انتشارات به آدرس www.behnashr.com مراجعه کنند.

شیعه ما تنها کسی است که تقوا پیشه و مطیع خداوند باشد.

تیم نگاه

نقل کرامت

خانم سبحانی طبقه پایین خانه را مفروش و امکانات اولیه مانند رختخواب، ظرف و... و سرویس بهداشتی و فضای آشپزی را هم برای پذیرایی از ۲۰نفر فراهم کرده است. خودش هم در طبقه اول همین ساختمان زندگی می‌کند و در ایام شلوغی مشهد، زمانی که ظرفیت

معجزات شمس الشمسوس(ع) در حسینیه‌ای به نام مادرش

فاطمه سبحانی در گفت‌وگویی درباره حسینیه حضرت زهرا(س) برایمان خاطره زائری را که برای شفای پسرش با او تماس گرفته، می‌گوید:

حسینیه حضرت زهرا(ع) میزبان بین‌المللی زائران امام رضا(ع)

حسینیه تکمیل باشد از میهمان امام رضا(ع) در خانه خودش هم پذیرایی می‌کند.

به گفته فاطمه‌خانم دست‌کم از ۵۰۰نفر در سال پذیرایی می‌کند. این میزبانی به زائران ایرانی محدود نمی‌شود و تعدادی از زائران خارجی از کشورهای عراق، لبنان و... هم

«یکی از زائرانی که چند سال پیش برای زیارت امام رضا(ع) به مشهد آمده بود، در این حسینیه ساکن شده بود.

از همان زمان با هم دوست شدیم. اهل تبریز اما ساکن تهران بود. سال گذشته با من تماس گرفت

گپ و گفت با واقفی‌که سالانه میزبان ۵۰۰ زائر امام رضا(ع) است

این خانه سهم زائران است

تنها چیزی که از زائران خواستم فرستادن شبی هزار صلوات به عنوان هدیه به خانم فاطمه زهرا(س) برای تعجیل در فرج امام زمان (عج) است. ان‌شا، الله، مورد قبول در نگاه ایشان باشد.

کرده‌اند دلش می‌لرزد. در دل آرزوی می‌کند ای کاش خانه‌اش نزدیک حرم بود و از زائران امام رضا(ع) پذیرایی می‌کرد. جرقه اولیه این میزبانی همان روز در ذهن و دلش زده می‌شود تا اینکه به لطف خدا موقعیتی برای معاوضه خانه‌شان با یک خانه در خیابان توحید فراهم می‌شود. از سال ۱۳۹۶ شروع به ساخت‌بنای این منزل می‌کنند و از همان ابتدای کار نذر می‌کند طبقه پایین ساختمان را وقف میزبانی از میهمانان آقا کند. هرچند در این مدت با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شوند اما خودش معتقد است تمام کارها به لطف خدا و مرحمت

حضرت زهرا(س) پیش رفته است.

پیش از تمام شدن کار ساختمان، عازم سفر حج می‌شود. پیش از سفر، وصیت‌نامه‌اش را می‌نویسد و در آن به فرزندانش یاد‌آور می‌شود دوست دارد در این مکان تا ظهور امام زمان (عج) از زائران میزبانی شود اما قسمت این است خودش این کار را تکمیل کند و پس از بازگشتش از مکه کار بنا به پایان می‌رسد و خودش همزمان با نیمه شعبان در سال ۱۳۹۸ طبقه پایین ساختمان را با مساحت ۹۰ مترمربع به عنوان حسینیه یاس کیود افتتاح می‌کند. حاج خانم با ذوق فراوانی از آن روز یاد می‌کند و می‌گوید: «به عدد ۴۰ امتنnad خاصی دارم. ما تمام تلاشمان را کردیم تا بنای ساختمان را پیش از نیمه شعبان ۱۴۴۰ تمام کنیم. الحمدلله به مدد خود آقا صاحب‌الزمان(عج) این اتفاق افتاد و افتخار میزبانی از نخستین گروه زائران را در نیمه شعبان سال ۱۳۹۸ داشتیم. البته صاحب این ملک حضرت فاطمه(س) است و گر نه من هیچ

به اینجا آمده‌اند. این زائران معمولاً از طرف آستان قدس رضوی به او معرفی می‌شوند و هر سال به تعداد آن‌ها اضافه می‌شود.

از او پرسیدیم آیا از سوی آن‌ها به کربلا و نجف هم دعوت شده است؟ آه حسرتی می‌کشد و می‌گوید:

و گفت پسرش مشکل نخاعی پیدا کرده و باید عمل جراحی شود.

به او گفتم برای شفایش نذر کن و برای حسینیه کاری انجام بده. اینجا وقف حضرت زهرا(س) است. امام رضا(ع) را به مادرش قسم

سرویس بهداشتی و فضای آشپزی را هم برای پذیرایی از ۲۰نفر فراهم کرده است.

خودش هم در طبقه اول همین ساختمان زندگی می‌کند و در ایام شلوغی مشهد، زمانی که ظرفیت حسینیه تکمیل باشد از میهمان امام رضا(ع) در خانه خودش هم پذیرایی می‌کند. اگر زائری میهمان خانه‌اش باشد، خودش با جان و دل برایشان غذا می‌پزد و در میزبانی سنگ‌تمام می‌گذارد. از حس و حالش می‌گوید: «پذیرایی از زائر آقا خیلی لذت‌بخش است و حس خوبی دارد. شب و روز از خدا و امام رضا(ع) تشکر می‌کنم که این لطف را در حق من کرده و این توفیق به من داده شده است.»

■ **برکت زندگی‌ام از وجود پربرکت آقااست**

فاطمه خانم زیرزمین خانه‌اش را به یاد مادر سادات، حسینیه حضرت زهرا(س)، «یاس کیود» پیامبر(ص) و حضرت علی(ع) نام‌گذاری کرده و آن را برای تمام سال در اختیار زائران ثامن الحجج(ع) گذاشته است. در آرای آن هم چیز زیادی نخواست»: «تنها چیزی که از زائران خواستم فرستادن شبی هزار صلوات به عنوان هدیه به خانم فاطمه زهرا(س) برای تعجیل در فرج امام زمان (عج) است. ان‌شاءالله مورد قبول درگاه ایشان باشد. ستون‌های این خانه در زمین حضرت زهرا(س) است. برکت زندگی ما هم از وجود زائران فرزند ایشان است. ان‌شاءالله خداوند توفیق دهد نسل در نسل توجه این خانواده را جبران کنیم و در خدمتشان باشیم» از او می‌پرسیم آیا تا به‌حال چیزی از امام رضا(ع) خواسته است، در پاسخ می‌گوید: «پرسید چیزی خواسته‌ام و نداده باشد؟!» و خود را شرمنده کرامت و بزرگی امام روضه(ع) می‌داند.

■ **فعالیت در روزهای کرونا**

فاطمه خانم در دوران کرونا هم از فضای حسینیه برای کار خیر استفاده کرده است. پس از اعلام محدودیت‌های سفر و کم شدن حضور مسافران در مشهد تصمیم می‌گیرد از حسینیه برای کار دیگری استفاده کند. همراه با چند نفر از خانم‌های همسایه و آشنایان و کمک گرفتن از داوطلبان شروع به راه‌اندازی کارگاه خیاطی در حسینیه می‌کنند.

از آن دوران برایمان می‌گوید: «در دو سال کرونا هم بیگار نبودیم و حسینیه را مورد استفاده قرار دادیم. با خانم‌های همسایه و چند نفر از آشنایان شروع به جمع کردن چند چرخ خیاطی کرده و بعد با کمک‌های مردمی پارچه تهیه کردیم. به سرعت همه چیز فراهم شد و به دوختن ماسک و گان برای کادر درمان و بیماران مشغول شدیم. البته برای هم با چند نفر از خانم‌ها جمع می‌شدیم و با دستگاه‌های آمیوه‌گیری آمیوه تازه تهیه می‌کردیم و به بیمارستان‌ها می‌فرستادیم.»

وقتی فکر نمی‌کردم خداوند چنین لطفی در حق من کند.»

■ **نخستین میهمان را در وضوخانه حرم پیدا کردم**

همان سال ۱۳۹۸ بوده که در وضوخانه حرم یک خانم کرمانی با او برخورد می‌کند و سؤال می‌کند آیا محل اسکان ارزان قیمتی سراغ دارد یا نه. او هم شرایط حسینیه را برایش توضیح می‌دهد و می‌گوید خوشحال می‌شود میزبان‌شان باشد. این می‌شود که نخستین گروه میهمانان از حرم خود آقابه حسینیه‌ای آیند.

در همان سال از ستاد اسکان زائران آستان قدس رضوی برای شهروندان مشهدی پیام فراخوانی برای پذیرایی از زائران در منازل می‌آید. فاطمه خانم هم فرصت را غنیمت شمرده و با آن‌ها ارتباط برقرار می‌کند. از همان زمان در طول سال از طرف آستان قدس رضوی خانواده‌ها و گروه‌های مختلفی برای استفاده از اسکان رایگان به او معرفی می‌شوند.

فاطمه خانم می‌گوید: «به غیر از زائرانی که از طرف آستان قدس می‌آیند، همیشه از شهرهای مختلف هم میهمان داریم. بیشتر زائران شهرستانی وقتی به شهرهایشان می‌روند شماره من را به خانواده و دوستانشان می‌دهند و از این طریق با ما آشنا می‌شوند.»

■ **در زمان شلوغی، خانه خودم هم مال زائر است**

خانم سبحانی طبقه پایین خانه را مفروش و امکانات اولیه مانند رختخواب، ظرف و... و

«بله. خیلی هم اصرار کرده‌اند. قبلاً سالی یک یا دو بار به کربلا می‌رفتم. اما به خاطر شرایط اینجا نمی‌توانم وجدانم را راضی کنم و بروم. اگر بروم چه‌کسی در اینجا از زائران آقا میزبانی کند؟ دلم نمی‌آید در اینجا به روی آن‌ها بسته شود.»

بده و شفای پسرت را از او بخواه.

چند روز گذشت و با من تماس گرفت.

در حالی که گریه می‌کرد با صدای لرزان گفت: فاطمه خانم، شفایش را از ثامن الحجج(ع) گرفتیم.»

در باغ گل‌ها، قالمه

تاروپود ارادت ایرانی در فرش محرابی قندیلی

مهدیه قمری | به سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۲۲ هجری شمسی می‌رویم، زمانی که تعدادی از بافندگان مشهور مشهد و کرمان تصمیم می‌گیرند فرشی به نام محرابی قندیلی بیاftند.

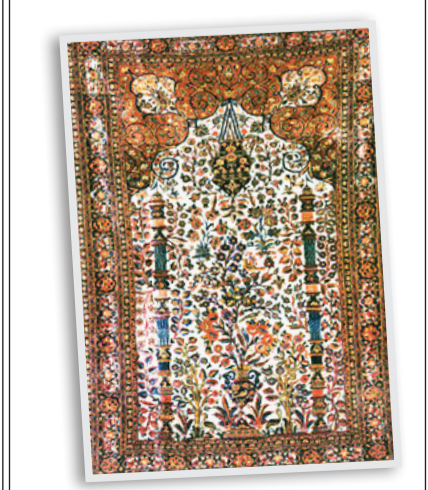
در کارگاه قالی‌بافی در مشهد دار قالی بنا می‌شود. پنبه و پشم‌های مورد استفاده در فرش که با رنگ‌های مختلف و زیبا قرار است چشم علاقه‌مندان را به خود جلب کند در کنار این دار قالی قرار می‌گیرد و بافندگان کار را شروع می‌کنند. بافندگان این فرش از ابتدا نیت کرده‌اند آن را برای حرم مطهر رضوی تولید کنند. کار آغاز می‌شود. گروه‌ها در این فرش، نامتقارن است. بافندگان یکی استاد محمد کرمانی است که از بافندگان و هنرمندان معروف کرمان در سال‌های ۱۳۵۰ تا ۱۳۳۰ محسوب می‌شده و دیگری عبدالله تبریزی که بافنده و تولیدکننده معروف در تبریز بوده، اما هنوز مشخص نیست چطور سرنوشت، این دو بافنده - یکی از تبریز که به مشهد کوچ کرده و دیگری که مدت‌ها در کرمان می‌زیسته - را در مشهد به‌هم رسانده تا نیت کنند فرشی بیاftند و به حرم مطهر رضوی اهدا کنند.

هنوز مشخص نیست در میان این نادانستنی‌ها از ماجرای دوستی این دو بافنده، آن‌ها چطور با استاد محمد نقاش مشهدی که از طراحان باتجربه و پیشکسوت فرش در مشهد در آن دوران بود آشنا شدند و طراحی این فرش را همچون فرش محرابی درختی به این هنرمند سپردند.

فرش محرابی قندیلی از جمله فرش‌های پرده‌ای است که پس از تولید و اهدا به حرم مطهر رضوی به عنوان پرده در ورودی درهای حرم مطهر رضوی مورد استفاده قرار گرفته و پس از آن نیز به عنوان یک فرش ارزشمند و تاریخی در موزه فرش آستان قدس رضوی به نمایش گذاشته شده است.

در نقش‌های محرابی قندیلی، یک قندیل نماد روشنایی و در واقع بیانگر همان قندیل آویخته در محراب مساجد است که با بند یا زنجیرهایی از قسمت وسط طاق محراب آویزان شده است. قندیل‌ها در فرم و اندازه مناسب با محلی که آویزان هستند، طراحی می‌شوند. در بیشتر مواقع از فرم گلدان یا عناصر دیگری همچون اسلیمی‌ها، چرخش‌های ختایی و... برای زینت بیشتر متن فرش استفاده می‌شود. فرش محرابی قندیلی به صورت دو رو بافته شده، به طوری که طرح و نقش دو طرف آن مشابه، اما رنگ‌بندی دو طرف آن کاملاً متفاوت است.

درون لچک‌های کتیبه این فرش، قابی برگ‌ی وجود دارد که داخل آن عبارت «و لله تعالی روضه من ریاض الجنه» بافته شده، در بالای محراب کتیبه‌ای با مضمون «قال الله تبارک و تعالی فی بیوت اذن الله ان ترفع ویذکر و فیها اسمه یسیح له» به چشم می‌خورد و در سر ترنج‌ها نیز عبارت «اقل الحاج محمد نقاش مشهدی» و همچنین در وسط حاشیه کوچک بالای کتیبه نام استاد کرمانی بافته شده است. این فرش نیز مانند فرش محرابی درختی دارای کتیبه است. اساساً ویژگی فرش‌های محرابی داشتن یک یا دو کتیبه است که به شکل‌های مختلف با احادیث ائمه اطهار(ع) در قالب تار و پود یک فرش نهاده شده است. عمده فرش‌های محرابی مانند این فرش در حالی در موزه فرش آستان قدس رضوی به نمایش گذاشته شده که هنرمندان و بافندگان تلاش کرده‌اند در قالب بافت یک فرش، هنر را با دین تلفیق و دین خود را به ائمه اطهار(ع) ادکنند.

در خصوص قرآن‌های منسوب به ائمه

اطهار(ع) بحث‌های زیادی مطرح است و برخی از محققان نیز معتقدند این رقم‌ها جعلی است، اما همان‌طور که ۱۰۰درصد نمی‌توان کاغذ کتابت آن‌ها را به دستخط ائمه اطهار(ع) پذیرفت، ۱۰۰درصد هم نمی‌توان آن را رد کرد.

از این رو محققان به بررسی نوع خط، مرکب به‌کار رفته و زمینه آثار قرآنی که روی آن کلام الهی کتابت شده نیز می‌پردازند. به طور نمونه کتابت قرآن روی پوست آهو، از جمله شواهدی است که نشان می‌دهد آن اثر در قرون اولیه نوشته شده است. در این میان، اگر نسخه روی کاغذ کتابت شده باشد به معنای آن است قدمت آن به قرن چهارم هجری قمری به بعد می‌رسد.

فیراث

۱۰ قرآن منسوب به خط ائمه اطهار(ع) در گنجینه رضوی

نسخه‌های قرآنی جهان اسلام و ایران را تشکیل می‌دهند که سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی حافظ آن‌ها برای نسل‌های آینده است.

به گزارش آستان‌نبوز، گنجینه رضوی با دارا بودن حدود ۲۳هزار قرآن و جزوه قرآنی؛ از صدر اسلام تاکنون، یکی از غنی‌ترین کتابخانه‌های ایران و جهان اسلام در حوزه آثار قرآنی است؛ آثاری که در طول قرون‌متمادی در پرتو سنت‌های وقف، نذر یا اهدا توسط ارادتمندان حضرت

ثامن الحجج(ع) به این آستان مقدس تقدیم شده‌اند. در این میان، مجموعه نسخه‌های قرآنی با دستخط منسوب به ائمه اطهار(ع) در این گنجینه، اهمیت خاصی بین ارادتمندان امام هشتم(ع) به‌ویژه پژوهشگران دارند.

در حال حاضر مرکز نسخ خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی حافظ بیش از ۱۰ نسخه قرآن کامل و جزوه قرآنی(درب‌راند)ه یک یا چند جزء قرآن) شریف با دستخط مبارک منسوب به امامان شیعه(ع) است که منتخبی از آن‌ها در گنجینه قرآن و تفاسیر حرم مطهر رضوی در معرض دید عموم علاقه‌مندان قرار دارد. در واقع اهمیت این گنجینه، بیشتر به وجود نایاب و کم‌نظیر قرآن‌های منسوب به ائمه اطهار(ع)

قرآن‌های منسوب به دستخط مبارک حسین(ع) برمی‌گردد که روی پوست آهو و به خط کوفی اولیه کتابت شده‌است.

■ **چگونگی شناسایی قرآن‌های منسوب به ائمه اطهار(ع)**

در ادامه شاید برایتان جالب باشد بدانید چگونه انتساب این قرآن‌ها به دستخط مبارک امامان شیعه(ع) در طول تاریخ مشخص شده و در این

میان از چه ابزارهایی استفاده شده‌است.

در این راستا پژوهشگران نسخ خطی از یک سو

در بررسی مستندات موجود در داخل قرآن‌ها و

جزوات قرآنی و همچنین وقف‌نامه‌های آن‌ها از

جمله رقم(امضا) کاتب یا واقف می‌پردازند، به

